

Dariusz Szyra

STWIERDZENIE NAWAŁNIKA BURZOWEGO *HYDROBATES PELAGICUS* NA POLSKIM WYBRZEŻU

Recording the Storm-Petrel *Hydrobates pelagicus* on the Polish coast

W dniu 25.02.2004 r. znalazłem martwego nawałnika burzowego *Hydrobates pelagicus* na brzegu morza koło Rewala, powiat Gryfice, woj. zachodniopomorskie (akceptacja Komisji Faunistycznej).

Okaz ten w zasadzie wydobyłem z wody, ponieważ częściowo tkwił w piasku przy falochronie na linii brzegowej i podmywały go fale. Pomimo tego był w dobrym stanie, bez widocznych z zewnątrz obrażeń. Na miejscu obserwacji osobnika oznaczyłem do rodziny (*Hydrobatidae*), zmierzyłem i szczegółowo opisałem. Do oznaczenia gatunku posłużyła mi literatura (m.in. Harrison 1991, Beaman i Madge 1998, Jonsson 1998).

Ptak w pierwszej chwili przypominał oknówkę *Delichon urbicum* – upierzenie wierzchu ciała jednolicie ciemne z wyjątkiem białego kupra. Moją uwagę zwróciła jednak wielkość osobnika (zdecydowanie większy od oknówki) i pora roku, dlatego postanowiłem przyjrzeć mu się dokładniej. Długość ciała wynosiła około 18 cm, a rozpiętość skrzydeł ok. 38 cm. Głowa, grzbiet oraz pokrywy skrzydłowe były czarnobrzowe, ze słabo zaznaczonym wąskim jasnym pasem na pokrywach 2. rzędu. Lotki wydawały się ciemniejsze od małych i średnich pokryw. Prostokątna śnieżnobiała plama na kuprze sięgała na boki podogonia. Spód ciała czarny z charakterystycznym, niezbyt szerokim, białym pasem na pokrywach podskrzydłowych. Skrzydła dość długie, wąskie, na końcach zaokrąglone. Ogon ciemny, prosto ścięty. Nogi (płetwy między palcami) barwy czarnej, natomiast nie zwróciłem uwagi czy sięgały poza krawędź ogona. Dziób był czarny i wąski, z dwoma charakterystycznymi dla *Procellariiformes* rurkami, proporcjonalny do wielkości głowy.

Nawałnik burzowy jest bardzo liczny ptakiem lęgowym na wybrzeżach zachodniej Europy; występuje w Islandii, na Wyspach Brytyjskich oraz atlantyckich wybrzeżach Francji i północnej Hiszpanii. Zasiadła również wyspy Morza Śródziemnego od Balearów do Sycylii włącznie (Cramp 1985, Hagemeyer i Blair 1997). Gniazduje w szczelinach skalnych w małych lub średnich koloniach. W czasie wędrówek nieregularnie koczuje na Atlantyku wzdłuż wybrzeży Afryki do Oceanu Indyjskiego, na Morzu Północnym, rzadziej na Bałtyku, na M. Czarnym i Czerwonym (Cramp 1985).

Do Polski zalatuje wyjątkowo – do roku 2004 stwierdzony był sześć razy. Dawniej znaleziono martwego ptaka i szczątki na wybrzeżu (Holland 1871, Robien 1923) oraz zdobyto 2 okazy w głębi kraju (Pax 1925, Domaniewski 1927). Bardziej współcześnie 13.08.1948 stadko 8 ptaków obserwowano na morzu k. Świnoujścia, a w nowszych czasach tylko 9.10.1975 jednego widziano w Gdańsku Sobieszewie (Tomiałojć i Stawarczyk 2003).

LITERATURA

- BEAMAN M., MADGE S. 1998. The Handbook of Bird Identification for Europe and the Western Palearctic. Christopher Helm, London.
- CRAMP S. (Ed.). 1985. The Birds of the Western Palearctic. Vol. 1. Oxford University Press, Oxford.
- DOMANIEWSKI J. 1927. Beitrag zur Kenntnis der Tatravögel. Orn. Monatsber. 35, 3: 68-70.
- HAGEMEIJER E.J.M., BLAIR M.J. (Eds.). 1997. The EBCC Atlas of European Birds: Their Distribution and Abundance. P&AD Poyser, London.
- HARRISON P. 1991. Seabirds: An Identification Guide. Christopher Helm, London.
- HOLLAND T. 1871. Die Wirbeltiere Pommerns, systematisch geordnet. II. Vögel. (24-92), Stolp.
- JONSSON L. 1998. Ptaki Europy i obszaru śródziemnomorskiego. MUZA S.A., Warszawa.
- PAX F. 1925. Wirbeltierfauna von Schlesien. Berlin.
- ROBIEN P. 1923. Die Vogelwelt des Bezirks Stettin. Stettiner Volksschule.
- TOMIAŁOJC L., STAWARCZYK T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”. Wrocław.

Summary

On 25th of February 2004 near Rewal in Zachodniopomorskie Province (north-western Poland) a dead storm-petrel was found. This was the seventh recording of the species in Poland after 29 year log break. The recording was approved by the Faunal Committee.

Andrzej Chmielewski

**PIERWSZE STWIERDZENIE SZOPA PRACZA *PROCYON IOTOR*
W OKOLICACH ZESPOŁU PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWEGO
UROCZYSKA MIĘDZYRZECKIEGO REJONU UMOCNIONEGO**

**The first recording of raccoon *Procyon lotor* in the vicinity
of Międzyrzecz Fortified Area Nature & Landscape Complex**

Szop pracz *Procyon lotor* należy do gatunków obcych w naszej faunie. Jest to ssak pochodzący z Ameryki Północnej. Obecność tego gatunku na terenie Europy rozpoczęła się od celowego wsiedlenia na początku lat 30. XX wieku w Niemczech osobników pochodzących z ogrodu zoologicznego w Hamburgu. W 1936 r. wypuszczono szopy na terenie Rosji, a w 1954 r. w Białorusi. Celem tych działań było urozmaicenie rodzimej fauny i wprowadzenie nowego gatunku zwierząt łownych. Pierwsze publikacje o obecności kilkunastu osobników w lasach olsztyńskich ukazały się już w latach 50. XX wieku. Od tego czasu informacje o tym gatunku pojawiały się sporadycznie i nie były prowadzone